

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЮРИДИЧНА КОНФЛІКТОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма – «Право»

Форма навчання – денна, заочна

Компонент освітньої програми – вибіркова.

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання – українська.

АНОТАЦІЯ

Юридична конфліктологія є важливою галуззю права, яка визначає предмет, історію розвитку; систему, основні поняття; методологічні засади юридичної конфліктології; характеристики юридичного конфлікту як соціального феномена; класифікацію юридичних конфліктів; структуру юридичних конфліктів; динаміку юридичних конфліктів; зміст управління юридичними конфліктами; форми та механізми урегулювання юридичних конфліктів; квазіюридичні методи врегулювання юридичних конфліктів.

Навчальна дисципліна «Юридична конфліктологія» є вибірковою навчальною дисципліною, що належить до циклу спеціальної (фахової) підготовки за освітньою програмою «Право» спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право»

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета – поглиблення знань студентів щодо юридичного конфлікту як суб'єктивно-об'єктивного, ідеально-матеріального соціокультурного феномену. Юридична конфліктологія дозволяє дослідити людські відносини як багатогранний феномен, що поєднує як деструктивні, так і конструктивні елементи. Викладання дисципліни «Юридична конфліктологія» має науково-практичне спрямування для формування у студентів правосвідомості та високої правової культури.

Завдання - використовуючи усі доступні форми навчання для повноцінного оволодіння студентами дисципліни «Юридична конфліктологія» з урахуванням особливостей предмета та методу правового регулювання конфліктів, що виникають у галузі юриспруденції, сприяти опануванню студентами наукових тверджень, положень юридичної конфліктології, набуття навичок його застосування у практиці правозахисної, правозастосовчої, наукової та іншої діяльності.

- сформувати у студентів глибокі теоретичні знання та практичні навички для використання їх у своїй професійній діяльності;

- сприяти вихованню у студентів поважного ставлення до правових засад захисту прав та інтересів особи у кримінальному праві як важливого засобу захисту фізичних та юридичних осіб, їх прав, свобод та законних інтересів;

- збагатити студентів теоретичними знаннями шляхом засвоєння ними різних концепцій, поглядів, дискусійних положень з найбільш важливих питань кримінального права і ознайомити їх із сучасними тенденціями розвитку правових поглядів щодо кримінального права.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування викладача й студентів у дистанційному (віддаленому) навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної та доброзичливої критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі компетентності:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми «Право»):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми «Право»):

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Юридична конфліктологія” здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми «Право»):**

РН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел

РН6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Юридична конфліктологія» здійснюється у третьому семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку у терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обов'язі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Залік – це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного контролю (тестування, поточного опитування, виконання індивідуальних завдань та вирішення кейсів тощо на практичних заняттях) протягом семестру.

Загальна оцінка за залік визначається як сума поточного контролю (до 100 балів)

В разі дистанційного (віддаленого) навчання семестровий залік здійснюється у формі тестування в системі Moodle.

Оприлюднення результатів заліку проводиться публічно.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Критерії оцінювання знань студентів визначені у **Положенні про критерії оцінювання ЛНУП**.

За рішенням засідання кафедри здобувач вищої освіти може бути додатково оцінений за участь у наукових конференціях, підготовку наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт, Всеукраїнських олімпіадах за спеціальністю, виконання досліджень тощо.

Оприлюднення результатів екзамену проводиться публічно.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання Положення про академічну доброчесність у ЛНУП». Доступний за посиланням:

<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Методологічні засади юридичної конфліктології

Ранні та загальнонаукові погляди на конфлікти. Філософсько-соціологічні погляди на конфлікти. Психологічні концепції конфлікту. Розвиток конфліктології на пострадянському просторі і в Україні. Конфліктологія як наука та її галузь — юридична конфліктологія.

Тема 2. Природа конфлікту

Поняття, межі та функції конфлікту. Учасники та причини конфліктів. Предмет та об'єкт конфлікту. Класифікація конфліктів за сферами прояву, ступенем тривалості і напруження, суб'єктами конфліктної взаємодії, соціальними наслідками та предметом. Проблематика конфлікту за М. Вебером. Конфлікт та девіантна поведінка (Е. Дюркгейм).

Тема 3. Механізм конфлікту

Теорія конфлікту. Конфліктні взаємовідносини та сфера їх виникнення. Конфліктна ситуація: поняття та зміст. Значення соціальної напруженості. Психологія учасників. Розвиток конфлікту

Тема 4. Поняття й аналітика юридичного конфлікту

Поняття та суть юридичного конфлікту. Структурні елементи юридичного конфлікту. Динаміка розвитку юридичного конфлікту.

Тема 5. Типологія юридичного конфлікту

Особливості класифікації юридичних конфліктів. Еколого-правові конфлікти: характеристика складових. Міжнародні конфлікти: міждержавні конфлікти, національно-визвольні війни, внутрішні інтернаціоналізовані конфлікти, збройні конфлікти, акти агресії. Міжнаціональні конфлікти

Тема 6. Характеристика окремих видів юридичних конфліктів Конфлікти в державно-правовій сфері: поняття, види, особливості. Адміністративно-правові конфлікти: суть та види. Конфлікти в цивільно-правовій та господарсько-правовій сферах: розмежування понять та порівняльно-правовий характер. Кримінальні та кримінально-процесуальні конфлікти. Трудові конфлікти. Сімейні конфлікти.

Тема 7. Розв'язання та запобігання юридичним конфліктам: загальна характеристика

Проблема управління конфліктами. Способи розв'язання юридичних конфліктів. Окремі аспекти вирішення та попередження юридичних конфліктів. Міжнародно-правові процедури. Конституційні процедури та конституційне судочинство. Судовий розгляд цивільно-правових і господарських конфліктів. Розв'язання кримінально-правових конфліктів. Вирішення трудових конфліктів. Запобігання та розв'язання сімейних конфліктів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах. Міжнародний документ No2008/52/ЄС від 21.05.2008р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a953.
3. Європейський кодекс поведінки медіаторів. URL: https://decisionlab.com.ua/Dlfiles/European_Code_of_Conduct_for_Mediators_UA.pdf
4. Керівні принципи для кращого виконання наявних рекомендацій про медіацію в сімейних справах і медіацію в цивільних справах (Європейська комісія з питань ефективності правосуддя (ЄКЕП-СЕРЕЈ), Страсбург, 7 грудня 2007 р., СЕРЕЈ (2007) 14) // Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства, Київ, 2015. С. 472–480.
5. Керівні принципи для кращого виконання наявної Рекомендації про альтернативні методи розв'язання спорів між адміністративними органами і приватними сторонами (Європейська комісія з питань ефективності правосуддя (ЄКЕП-СЕРЕЈ) Страсбург, 7 грудня 2007 р., СЕРЕЈ (2007) 15) // Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства, Київ, 2015. С. 481–488.
6. Керівні принципи для кращого виконання наявної рекомендації про медіацію в кримінальних справах (Європейська комісія з питань ефективності правосуддя (ЄКЕП-СЕРЕЈ) Страсбург, 7 грудня 2007 р. – СЕРЕЈ (2007) 13) // Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства, Київ, 2015. С. 489–496.
7. Про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру. Типовий закон Комісії Організації Об'єднаних Націй по праву міжнародної торгівлі. Міжнародний документ від 24.06.2002р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_117
8. Рекомендація R (81) 7 Комітету міністрів державам-членам стосовно шляхів полегшення доступу до правосуддя: Міжнародний документ Ради Європи від 14.05.1981 р. No R(81) 7 URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_133
9. Рекомендація No R (98) 1 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо медіації в сімейних справах (прийнята Комітетом Міністрів 21 січня 1998 р. на 616-ому засіданні заступників міністрів) URL: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1116317&Site=CM>
10. Висновок Комітету з питань правової політики та правосуддя від 02.09.2015р. щодо проекту Закону України «Про медіацію» від 27.03.2015 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=2480&skl=9.
11. Кодекс етики медіатора НАМУ, затверджений рішенням Загальних зборів ГО «Національна асоціація медіаторів України» від 07 грудня 2017 р. URL: <http://namu.com.ua/ua/info/mediators/ethical-code/>
12. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про медіацію» No2706 від 28.12.2019. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67831
13. Про безоплатну правову допомогу. Закон України No 3460-VI від 02.06.2011р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
14. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Закон України від 18 березня 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>
15. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації). Наказ Міністерства соціальної політики України No892 від 17.08.2016 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16>
16. Про концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів. Указ Президента України від 10.05.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361/2006>.

17. Про третейські суди. Закон України від 11.05.2004 р. №1701-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>

Основна література

18. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування /уклад.: Н. Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Терешко. Львів : ПАІС, 2007. 296 с.
19. Балух В. С. Нормативно-правові основи формування системи альтернативного вирішення спорів в Україні. Часопис Київського університету права. 2013. № 4. С.162–168.
20. Біцай А. Участь адвоката в медіації: монографія. К. : Алерта, 2017. 260 с.
21. Бобровник С.В. Правовий компроміс і правовий конфлікт у національному законодавстві: деякі аспекти прояву. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2014. Випуск 1. С. 18–21.
22. Бобровник С.В. Правовий конфлікт: поняття, ознаки, природа та різновиди. Вісник Академії правових наук України. 2011. № 1(64). С. 26–33.
23. Бобровник, С. В. Структурна характеристика правового конфлікту. Право України. 2015. № 1. С. 93–98.
24. Герасіна Л. М., Требін М. П., Воднік В. Д. та ін. Конфліктологія : навч. посіб. Харків : Право, 2012. 128 с.
25. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю.В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н.Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с
26. Конфліктологія: [Підручник для студентів вищ. навч. закл. юрид. спец.] / Л. М. Герасіна, М.І. Панов, Н. П. Осіпова та ін.; За ред. професорів Л. М. Герасіної та М. І. Панова. Харків: Право, 2012. 256 с.
27. Красіловська З.В. Альтернативні способи вирішення спорів: класифікація, принципи, джерела. Актуальні проблеми державного управління. 2015. Випуск 1(60). С. 25–28.
28. Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика: монографія. Київ : Інститут законодавства ВР України, 2018. 276 с
29. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
30. Нестор Н. В. Запровадження медіації в кримінальному процесі України: проблеми теорії та практики: монографія. К.: Алерта, 2018. 182 с.
31. Подковенко Т. О. Альтернативні способи вирішення спорів щодо захисту прав споживачів: загальні засади. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: [Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, ТНЕУ, 5–6 квітня 2019 р. Тернопіль, 2019. С. 49-51.
32. Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси - [книжковий фонд](#) читального залу Львівського НУП (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1), Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).
2. Електронні інформаційні ресурси:
  1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/>;
  2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
  3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
  4. Урядовий портал Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua.
  5. Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. Режим доступу: www.lsl.lviv.ua.
  6. Офіційний сайт Бази українського законодавства в Інтернет. Режим доступу: www.lawukraine.com.